

Quiz: nätet, bilder, hot och rykten

Om digitala gränser, ansvar och trygg väg vidare

Ett kunskapstest för skolor, föreningar och vuxna som vill hjälpa unga att repetera viktiga frågor om bilder, delning, hot, rykten, gruppchattar och digitala spår.

Lag & Ordning

Så använder du quizet

Quizet är skapat för repetition och samtal. Det är inte ett prov där deltagarna ska sättas dit. Syftet är att hjälpa unga att tänka efter kring digitala situationer som kan få verkliga konsekvenser.

Quizet kan användas efter faktabladet, scenariokorten eller diskussionsfrågorna i materialpaketet Nätet, bilder, hot och rykten.

Upplägg

1

Dela ut quizet eller visa frågorna gemensamt.

2

Låt deltagarna svara enskilt eller i par.

3

Gå igenom svaren tillsammans.

4

Stanna upp vid frågor som väcker diskussion.

5

Avsluta med vad gruppen tar med sig.

Viktigt

Använd quizet som samtalsstöd, inte som förhör. Pressa inte fram personliga erfarenheter.

Del 1: Bilder, delning och samtycke

1. Varför kan det vara problematiskt att skicka vidare en bild på någon annan?

- A. För att alla bilder alltid är olagliga
- B. För att personen på bilden kan skadas, utsättas eller inte ha sagt ja
- C. För att mobiltelefoner inte får användas i skolan
- D. För att bilder alltid försvinner direkt

2. Sant eller falskt: Det spelar ingen roll om man bara delar bilden vidare till en person.

Sant / Falskt

3. Vad betyder samtycke i samband med bilder?

- A. Att någon annan tycker att bilden är rolig
- B. Att personen själv har sagt ja på ett frivilligt sätt
- C. Att bilden redan finns i en gruppchatt
- D. Att man inte vet vem som tog bilden

4. Vad kan man göra om man får en bild skickad till sig som känns fel?

- A. Skicka vidare snabbt
- B. Lägga upp anonymt
- C. Inte dela vidare och prata med en vuxen om det behövs
- D. Spara den för att visa kompisar

5. Varför kan "jag tog inte bilden" ändå vara ett svagt försvar om man sprider den vidare?

Kort svar: _____

Del 2: Hot, skämt och rykten

6. När kan ett skämt på nätet bli allvarligt?

- A. När någon blir rädd, utsatt eller skadad av det
- B. Bara om det skrivs med stora bokstäver
- C. Bara om det sker i skolan
- D. Aldrig, eftersom nätet inte är på riktigt

7. Sant eller falskt: "Jag skojade bara" gör alltid att ett hot inte spelar någon roll.

Sant / Falskt

8. Varför kan rykten vara skadliga även om de senare visar sig vara fel?

- A. För att rykten alltid är sanna
- B. För att de kan påverka relationer, trygghet och hur andra behandlar personen
- C. För att alla måste tro på dem
- D. För att de bara finns i mobilen

9. Vad är klokt att göra om någon vill att du ska sprida ett rykte vidare?

- A. Fråga fler om de hört samma sak
- B. Sprida vidare men säga att du inte vet om det stämmer
- C. Inte sprida vidare
- D. Göra en omröstning i chatten

10. Vad kan man göra om man ser hot i en gruppchatt?

Kort svar: _____

Del 3: Gruppchattar, skärmdumpar och dig

11. Varför kan gruppchattar spåra ur snabbt?

- A. För att många påverkar varandra och tonen kan bli hårdare
- B. För att alla alltid är anonyma
- C. För att vuxna alltid läser dem
- D. För att meddelanden inte sparas

12. Sant eller falskt: En skärmdump kan göra att ett privat meddelande sprids vidare.

Sant / Falskt

13. Vad är ett digitalt spår?

- A. Bara en bild på en dator
- B. Något digitalt som kan visa vad som hänt, till exempel chatt, bild, tidpunkt eller delning
- C. En app som alla unga använder
- D. Ett lösenord

14. Varför kan det vara olämpligt att radera allt direkt om något allvarligt har hänt?

- A. För att alla meddelanden måste sparas för alltid
- B. För att bevis eller viktig information kan försvinna
- C. För att mobilen går sönder
- D. För att det alltid är förbjudet att radera saker

15. Vad kan tystnad i en gruppchatt leda till?

Kort svar: _____

Del 4: Press, hjälp och trygg väg vidare

16. Vad kan vara ett tecken på press?

- A. Att någon frågar en gång och accepterar ett nej
- B. Att någon tjarar, hotar, skuldbelägger eller säger "om du litar på mig skickar du"
- C. Att någon byter ämne
- D. Att någon säger att man får tänka efter

17. Sant eller falskt: Ett ja som kommer efter hot eller press är alltid ett tryggt ja.

Sant / Falskt

18. Vad är ett klokt första steg om något börjar kännas fel i en chatt?

- A. Dela vidare så andra får se
- B. Stanna upp, sluta bidra och ta hjälp om det behövs
- C. Skriva hårdare tillbaka
- D. Radera allt utan att säga något

19. Vem kan man prata med om något sprids, känns hotfullt eller pressande?

Kort svar: _____

20. Skriv ett råd till någon som fått något olämpligt skickat till sig.

Kort svar: _____

Facit del 1-2

1

1. B

Personen på bilden kan skadas, utsättas eller inte ha sagt ja. Det är spridningen och effekten som gör frågan viktig.

6

6. A

Ett skämt kan gå över gränsen när någon blir rädd, utsatt eller skadad.

2

2. Falskt

Även delning till en person kan leda till vidare spridning.

7

7. Falskt

Det är inte bara avsändarens förklaring som spelar roll. Effekten kan ändå bli allvarlig.

3

3. B

Samtycke betyder att personen själv har sagt ja på ett frivilligt sätt.

8

8. B

Rykten kan påverka relationer, trygghet och hur andra behandlar personen.

4

4. C

Det viktigaste är att inte bidra till spridning och att ta hjälp vid behov.

9

9. C

Det säkraste är att inte bidra till spridningen.

5

5. Exempel

Man kan ändå bidra till skadan genom att sprida vidare, även om man inte tog bilden.

10

10. Exempel

Ta skärmdump om det behövs, säg till om det känns tryggt och prata med vuxen. Vid akut fara: ring 112.

Facit del 3-4

11

11. A

Många påverkar varandra och tonen kan bli hårdare snabbt.

16

16. B

Press kan vara tjat, hot, skuld eller formuleringar som gör det svårt att säga nej.

12

12. Sant

Skärmdumpar kan göra att något privat sprids vidare.

17

17. Falskt

Ett ja efter press eller hot är inte ett tryggt ja.

13

13. B

Chattar, bilder, filmer, konton, tidpunkter och delningar kan bli viktiga digitala spår.

18

18. B

Det är bättre att bromsa tidigt än att bidra till att situationen växer.

14

14. B

Om något allvarligt hänt kan viktig information försvinna om allt raderas.

19

19. Exempel

En trygg vuxen, vårdnadshavare, skolpersonal, tränare, fritidsledare, kurator eller annan vuxen.

15

15. Exempel

Tystnad kan göra att den utsatta känner sig ensam och att situationen fortsätter.

20

20. Exempel

Dela inte vidare. Spara om det behövs som bevis. Prata med en vuxen och be om hjälp.

Efter quizet

Gå gärna igenom svaren tillsammans. Stanna inte bara vid rätt och fel. De viktigaste delarna är ofta de frågor där gruppen upptäcker att något var oklart eller svårare än de först tänkte.

Avslutande frågor

- Vilken fråga var lättast?
- Vilken fråga var svårast?
- Vilken situation kan bli allvarlig snabbare än man tror?
- Vad betyder samtycke när det gäller bilder?
- Varför kan digitala spår vara viktiga?
- Vad kan man göra om en gruppchatt spårar ur?
- Vem kan man prata med om något känns fel?

Kom ihåg

Målet är inte att kunna allt. Målet är att känna igen risker tidigare, tänka ett steg längre och veta när det är klokt att ta hjälp.